1879. VI. évfolyam. 166. szám. Debreczen, Kedd augusztus 26

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmü s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába czimezendők,
nagyujutcza Jóna-ház 1704. szám alatt

Debreczen, augusztus 26.

A remek beszéd, melyet Ipolyi Arnold püspök mint a történelmi társulat elnöke a marosvásárhelyi nagygyülésen elmondott, méltó, hogy visszhangra találjon minden magyar ifju szivében.

A tudós és lelkes főpap, ama magyar püspökök utóda, kik Sajónál és Mohácsnál s a nemzet annyi csatáiban vezérkedve, vérökkel áztatták a hon földét, a magyar hadtörténelemről értekezett egy nagyérdekü tanulmánynyal; de előadásának vége nem a multra, vonatkozott, hanem a jelennek szólt. Egy hazafi lélek intő fölkiáltása az, mely a hős Zrinyi Miklós szavait dörgi a nemzet fülébe: „Valamint ország fegyverrel nyeretett, fegyverrel oltalmaztatik.“

„Saját erőnkkel kell tudnunk és birnunk megvédni nemzeti létünk önállása feltételeit, ha azok kétségbe vétetnek, a mint ez rendesen történik, midőn haderőnk, fegyverünk nem birt többé fölénynyel,“ — mondja Ipolyi Arnold s arra utal, hogy ugy látszik, a végzetes nagy dráma, mely nemzetünk győzelmes fellépésével egy ezred év előtt kezdődött Európa szinterén, annyi véres felvonás és csata episod után most, ezer év multán fog végjeleneteiben lejátszatni. „Ne adja Isten, hogy befejezése végzetes tragoediává legyen.“

Utal arra, hogy csak az erős erkölcsi érzet és helyes tapintat, de e mellett elszánt hősies szellem, ismeret, munka és tudomány egyedüli feltétele a nemzet biztosabb életének. Az egyik kutforrása az emberi magasb erénynek, mely nélkül nincs valódi tudomány és nincs munka és kötelességérzet. A másik védelme a nemzeti önérzetnek s önállásnak. E két fő irány az, melyért a világ népei jelenleg küzdenek.

Ezzel szemben mit mutat a szomoru tapasztalás nálunk? Azt, hogy nemzetünk java, az őscsaládok, a hősök ivadékainak sarja, a müveltebb osztályok, a nemzet értelmiségének ifjai egyaránt idegenkednek a hasznot hozó munkától és kitartóbb tanulmánytól, a hadi szolgálattól és katonaságtól, tehát a nemzet élete magasabb feltételeinek fenntartásától.

Lánglelkének egész erélyével küzd e veszedelmes irány ellen a hazafias püspök. Kimutatja mily veszélyeket rejt magában a nemzet jövőjére nézve, hogy a hadsereg vezérletét csaknem egészen átengedjük az idegen, iránt unk ellenséges elemeknek; mennyire káros az a családokra, a müvelt ifjak ezreire, kik tisztességes megélhetést biztosithatnának maguknak, a katonai szolgálatban. Huszonhatezer tiszti hely van a hadseregben s abból legalább tizezret vagy többet betölthetnének a magyarok.

Hogy a magyarság ily befolyásának hiánya vagy mellőzése épen oly veszélyes lehet a jövőben Magyarországra, mint az összes monarchiára, az kétséget nem szenved. A mai hatalmi és nemzetiségi helyzetben, legyen bárki ellen háboruja a monarchiának, akár az elnyeléssel fenyegető németség vagy az eláraszló szlávság ellen, a magyar nemzet egyedül az, melynek ebben épen ugy létkérdése és fennállasa forog fenn, mint az osztrák monarchiának s az uralkodó háznak. Mindenesetre nagyobb érdeke van benne, mint a hadsereg akármely más nagyobb német és szláv, vagy kisebb olasz és oláh contigensének. Nem is emlitve azt hogy ha a hadsereg erős és öntudatos intéző és lelkesült elemét, annak tiszti és vezényleti karát a magyarság képzi tulsulyban, ez által a nemzet befolyása létérdekeire és a hatalmi kérdéseire a békében és hadban a legjobban van megóva. Sőt a nemzet valódi állami önállóságra és politikai befolyásra csak akkor tehet szert, ha nem mulasztja el sem erős részvétét a hadszolgálatában és befolyását a hadseregben, mely nevezetesen nemzetünk kritikus pollltikai állásában és kétes viszonyai közt egyedül képezheti a döntő tényt.

Nem kell attól félteni a magyar ifjuságot, hogy a hadsereg sorai közt elveszti nemzeti érzetét, elosztrákosodik. Hogy a kiben igaz magyar sziv van, nem érheti ez a veszély, példa rá a mult század derék magyar generálisai, az Orczyak, Gvadányiak, Barcsayak, Vayak, de legcsattanósabb s legközelebb eső példa az 1848/9-iki hősöké, ama hadi tiszteké, kik osztrák szolgálatban nyerték kiképeztetésüket s kik honvéd seregeink élén karddal kezőkben bizonyitották be, hogy igaz fiai maradtak e hazának.

— **Tisza Kálmán** miniszterelnök, ki több óráig értekezett gróf Andrássyval s br. Orczy osztályfőnökkel, és aztán Ő Felsége által kihallgatáson fogadtatott, Tarkovics miniszter tanácsos kiséretében elutazott Ostendebe.

— **Andrássy** gróf szándékba vett utazása Gasteinba, hol Bismarckkal fog összejönni, különféle találgatásokra ad alkalmat. Ugy hiszik, hogy Bismarck mindenkép rá akarja birni őt a maradásra.

— **Joannovics altábornagy**, ki a boszniai harczban tavaly különösen kitüntette magát, saját kérelmére Szerajevóból visszahivatik. Helyét Dahlen altábornagy foglalja el.

Hadseregünkről.

(Ipolyi Arnold pöspösnek a történelmi társulat nagygyülésén tartott beszédéből.)

Országunk a hajdankor óta mindig a hadak országutja volt, ugy érintik és járnak át maig a nagy világesemények és küzdelmek áramlatai. Határain találkozik most is a kelet és nyugat népei birodalma és hatalma. Nehéz munka marad számunkra e közt önállásunkat fenntartanunk. Csak egy a módja, ha képesek vagyunk öntudatosan s erővel mint tényezők közbelépnünk, s az önállást ez által biztositanunk.

Erre kétségtelenül mai napság a béke utja, a magasb müvelődés, az állami szilárdabb fejlődés, rendezett pénzügy, az ügyes diplomatiai irány s actio vezethet legbiztosabban, melytől nemzetünk sem volt soha idegen. De ha ez nem képes fenntartani, nincs egyéb hátra, mint az ultima ratio, a védelem és a hadak vészes munkája.

És fájdalom, naponként hallyuk a panaszt ugy egyes államférfiaktól, mint a napi sajtóban, hogy a magyar ifjuság müvelt része idegenkedik a katonai szolgálattól, hogy e miatt a hadsereg szelleme korán sem olyan, mely ezredéves fennállásunk jogainak megharczolására reményt nyujtana.

Más nemzeteknél, melyeknek biztositott fennállásánál ez nem olyan égető kérdés, az összes előkelő fiatalság ott szolgál önérzettel hadseregében és büszke rá, hogy fölkötheti őseink kardját. Nálunk legmagyarabb ezredeinket is idegen nemzetiségü tisztek vezérlik, és mint minap hogy hadi tekintély összeszámitva közzé tevé, nem csak német és cseh, de még az ellenségesen kivált olasz elem is nagyobb százalákkal van képviselve hadseregünk tisztségeiben és vezényletében, mint az elenyésző csekély számban levő magyar. S ez történik akkor, midőn minden magyar hadköteles: müveltebb ifjuságunk pedig nem tudván másképp megélni, seregesen tódul más nyomorultabb és csekélyebb hivatalok felé. Akkor a hadseregnél, hová csak a kényszer állithatja, a káplarral, úgymond, s az őrmesterrel végződik többnyire a magyar elem. Még honvédségünknél is van nem egy idegen, és egyének hiányában akárhány betöltetlen hely.

E panasz pedig, a milyen általános és régi, oly hasztalan. A magyar ember nem menne katonának, ha nem viszik. A magyar földesúr fiát nem adja hadiskolába, inkabb elviszi akárhová másba, ámbár tudja, hogy legelőbb is katonának kell lennie és tudja, hogy ha háborus idő üt ki, ott kell élete javat eltölteni képzetlenül és jövő nélkül. A magyar úrfi azért csak huzódik a szolgálattól. Alig akad csak elvétve is egy atya vagy fiú, ki a magas feladatot felismeri, és mint élethivatást és tudományt kedvvel és büszkén követi. Pedig a hadi pályán ezekre menő tisztség készen áll a pályazónak s mindenesetre biztosabb kenyeret s állást ad, mint a megyei vagy városi időnként választás alá eső bizonytalan hivatal; és ád legalább is annyi megélésre, mint egy irodai, vasuti, postai vagy távirdai másodrendü szolgálat, mely felé most annyira tódul a reményteljes magyar ifjuság. Ugy látszik, hogy ezeknek rövid gyakorlati folyama után könnyen elérhető alsó fokai leginkább conveniálnak neki, mert kevés erőfeszitéssel s önálló munkásság nélkül is eltengődhetik rajok a minél kisebb tevékenység mellett urhatnámságra vágyok serege.

Eddig érthető volt az idegenkedés. Ma nem. Ma van a nemzetnek alkotmánya s a honvédségben önálló hadserege. A hadsereg ma nem lehet a nemzet ellensége. S ha a közös hadsereg iránt idegenkedéssel viseltetik a nemzet, azért alakittatott a honvédség, mert államférfiaink átlátták, hogy külön magyar hadseregre, magyar szellemü és müvelt hadseregre van szükség. A kormány és parliament elkövet mindent a honvédség fejlesztésére, de fájdalom a nemzet nagy többsége nem istapolja törekvéseit. A Ludoviceumban ma is tulnyomó számmal vannak a nemzetiségek s igy természetes, hogy itt is erős lesz az idegen befolyás.

A hadseregnek pedig nemcsak testének, de szellemének is kell lenni. A franczia és porosz hadsereg erre tanit. Minden hadseregnek meg kellene érteni azon jelmondatot, mely a német parliament előcsarnokában Scharnhorst képe alá van irva: „az állam minden lakosa annak született védelmezője.“ A franczia és porosz érti és büszke rá.

Meg kell értetni ifjuságunkkal is. Arra valók a tornaiskolák. A porosz és franczia gyermek már a népiskolában az ipariskolában, a középiskolában katonai gyakorlatokat tanul, strategiáról beszél s ezzel magába szivja katonai kötelezettségének hatalmas öntudatát. Ez a mi teendőnk is.

Árpád óta nem volt ily nagy, annyi gonddal és költséggel kiállitott, oly jól szervezett hadseregünk, mint a mai. Törekednünk kell, hogy a közös hadseregben kellő arányra emeljük a magyar elemet s a honvédség legyen egy kizárólag magyar szellemü hadsereg: életpályája a magyar müvelt ifjuságnak s egyszersmind ezáltal garantiája a nemzeti önállóságnak.

A francziák Szegeden.

Nagy ünnepe volt Szegednek az „ezer sebből vérző“ nagy magyar városnak e hó 24-ikén, a mennyiben e napon rándultak le az „Arrogante-ünnepélyre“ hozzánk érkezett franczia vendégek, megtekinteni azt a szomoru pusztitást, melyet az árvíz okozott, megnézni azon szerencsétleneket, a kiket oly határtalan vonzalommal részesitettek a legfényesb segélyben.

Tisza Lajos kir. biztos már a margitszigeti ünnepélyen személyesen hivta meg Szegedre őket s miután a polgárság is felkérte őket, lerándultak oda.

Kecskemét a mint meghallotta, hogy ott fognak keresztül utazni, azonnal talpon volt. A vasuti indóházhoz ment ki az összes lakosság, hol Kiss Miklós főispán üdvözölte őket a nép lelkes éljenzése közben. Laurençon képviselő ur szép beszédben köszönte meg a szivélyes fogadtatást. A hölgyek gyönyörü csokrokat adtak a vendégeknek.

Szegedre $^1/_2$1-kor ért be a vonat. A nagy nép tömeg lelkes ovacióban adott kifejezést azon legtisztább érzelmének, mely keblökben él azon nemzet fiai iránt, kik elsők voltak a legszivélyesebb segély nyujtásában. Pálffy polgármester szavaira Laurençon válaszolt, ezután bevonultak a városba s a vendégek egy része a királyi biztosnál, más része a polgársággal ebédelt a Hungáriaba. Hogy mindkét helyen számos jóbaráti érzelmekről tanuskodó felköszöntés mondatott, az — természetes.

Délután 5 órakor indultak el a várost megnézni, mindenütt nagy néptömegtől kisértetve. Este 8 órakor bankett volt — s másnap visszautaztak a fővárosba.

Lafond a „Pesti Hirlap“ levelezője, a párisi „Globe“ nak levelet irott szegedi élményeiről. E szép, meleg rokonszenvvel telt levélből ide igtatunk egyes kiválóbb részeket.

„Én földieimet – irja Lafond ur — egy nappal megelőztem, hogy utczáról-utczára megtekintsem a várost, melyről annyit beszéltek világszerte s melynél minden leirás messze el fog maradni a valóság mögött.

— „Ugyebár, uram, mondá egy gazdag földbirtokos, ugyebár Franczia ország ban azt hitték, hogy tuloztuk a szerencsétlenség nagyságát?

— „Oh! nem, uram, felelém, mindenki elhitte a mit a magyarok mondtak, mert mindenki tudja, hogy sokkal büszkébbek, hogy sem valótlanságot beszélnének.

— Nos, hát viszonzá szomoruan, önnek alkalma lesz meggyőződni, hogy a baj sokkal nagyobb, mint hireszteltek.“

És ezután röviden leirja a város elpusztulását s igy folytatja:

„Nem kisérlem meg fogalmat nyujtani önöknek e városról; a teljes pusztulás képe az. Ugy szólván csak egy városrész az, melyet kissé magasabb fekvése s a házak szilárdabb anyaga mególtalmazott; de a város-részben legfelebb csak 230 ház van, holott ezelőtt a város 5800 házból állt! Az ember némely pillanatban azt hinné, hogy egy elsüljedt városban jár, melyet kilehetne ásni a földből. Hiu képzelem! A föld alatt semmi sincs, de a romok közül néha egy-egy holttestet huznak elő.“

Aztán szemléjének egyes részletét teszi papirosra, s minden szavából a nemes fájdalom érzete csillámlik elő. Végül fölemliti, hogy a király azt mondta Szegedre, miszerint az szebb lesz mint valaha s következőleg végzi levelét:

„Igen! Szeged fel fog támadni, hiszen egy régi legenda szerint, midőn sok sok évvel ezelőt a várost iszonyu tüzvész pusztitotta el, felmerült a nép ajkán egy régi jóslat, mely azt jövendölte, hogy Szeged még egyszer romba dől s csak akkor ébred uj fényre, mikor a halottak a temetőből bejönek a városba.

És bejöttek! Az árvíz feldulta a temetőt s néhány koporsó beuszott a városba! A régi legenda beteljesült, uj bizalmat öntött a szegedi népbe . . . de előttünk a jóslatnál nagyobb biztositék a magyar faj s a szegedi nép szivjósága, a külföld meleg részvéte s azon királyi szó: hogy Szeged szebb lesz mint valaha!

Ugy legyen!“

Az iparintézet megalapitása előtt.

A közelebbi székesfehérvári iparkiállitás nemcsak öntudatosságra emelte a hazai ipart s nemcsak a külföld előtti tekintélyt, méltánylást szerezte meg annak, hanem igen szép anyagi eredménynyel is dicsekszik, mert jövedelmének egy részéből iparintézet felállitása czéloztatik.

Az iparintézet bizonyára azon ismeretek közlése végett lenne alapitva, melyek egy képzett iparosnak saját szakjában nélkülözhetlen kellékei.

Az ipart nagy átalánosságban házi- és kézmü-ipari csoportban lehet összehoznunk. Az iparintézetnek mindkét nemü iparágat föl

---

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A kamat.

(Vége.)

A földbirtokra betáblázott kölcsönről a középkor üzéreinek fogalmuk sem volt, de nem is lett volna tanácsos, mikor nemcsak a föld, de még az ember sem volt a maga tulajdona. A hübérrendszer ideje alatt a földbirtokra ruházandott kölcsön egyátalán nem lett volna biztositva. Ez eszme valósitása az uj kor vivmánya.

Sajátságos, hogy mind a mózesi, mind a korántörvények tilalmazzák az uzsorát s mégis öt századdal ezelőtt a fő pénzüzérek a mórok és izraeliták közül kerültek ki. Spanyol mozlimek s izraeliták látták el a háboru folytatására szükséges pénzzel dél-európát. Kegyetlen Pedró spanyol király főleg annak köszönheti emez épen nem hizelgő melléknevét, hogy a főnemességet erőszakkal is kényszerité adósságaik kifizetésére; mert bármilyen vérengző természetü volt is: a spanyol nép szerette ezen királyát, s nagyon hihető, hogyha a hidalgókat nem szoritja, miszerint a hitelenektől fölkölcsönzött adósságot le kell fizetniök, csöndes és szép halálal mult volna ki. Néró is népszerü fejedelem volt, mert az alsóbb rendü néposztálynak kedvezett.

A pénzkölcsönzés a középkorban drága fényüzés volt. Igaz, hogy akkor is voltak uzsora törvények, csakhogy akkor is ki lehetett ám játszani a törvény betüit, mert a megszoruit ember mindenre könnyü szerrel ráall, csakhogy pénzhez juthasson. A tulságos uzsora büntetése a pellengérhez való szegeztetés, fülcsonkitás, hóhér általi megbélyegzés volt, de mily ritkán lehetett az uzsorást tetten csipni s ellenében ily kegyetlen törvényt alkalmazni. A pénzüzéreknek több eszök volt, hogysem fortélyaikat dobra üssék. Leginkább zálogtárgyakra adták a kölcsönt. A zálogtartók pedig nem örvendnek valami nagy népszerüségnek még akkor sem, ha adósaikkal szemben becsületesen járnak el. A kölcsönvevővel inkább rokonszenvez a világ, mint a kölcsön adóvel. Igy volt ez mindig. Ki ne szánná a bepörölt, jajveszékű adóst, egyenesen azt állitják, hogy hitelezője tette tönkre, az összes vád terhes sulya a tőketulajdonosra hárul. Még inkább igy volt ez a középkorban. A tőzsér keresetmódjára a gyalázat bélyegét sütötték, tisztességes ember nem társalgott velök s pompás temetésök alkalmával csak a fizetett fáklyások kisérték sirboltjába.

Angliában először Erzsébet uralkodása alatt kölcsönöztek készpénzt ingatlan birtokra, ugyhogy ez idő tájban számos uri jószág cserélt birtokost. Középmódu földesurak Eldorádót látván magok előtt, csapatonként akartak kivándorolni az uj világba. Készpénzre volt szükségök s inkább megváltak saját ősi birtokuktól. Cronvell idejében pedig a királypártiak ingatlanaira oly tulságos adót róttak, hogy készebbek voltak elárusitani jószágaikat, mintsem a birságot lefizessék.

Az államadósság elmélete az állam bevételeit s kiadásait illetőleg a mult századokban igen egyszerü alapon nyugodott. A királynak kellett saját jövedelméből vagy az államjavakból béke idején fentartani a kormányzat gépezetét. Ő fizette a birákat, a katonák zsoldját, a községi s városi tisztviselőket, azok, a kiknek jóléteért e hivatalok fennállottak. A mint idővel a kiadás szaporodott: mindinkább megérlelődött amaz eszme, hogy az állam adósságot szedjen föl, de hogy aztán kaphason is, azt egyszersmind biztositsa is. Anglia s Franciaország e tekintetben az államok közt az első helyen állanak; e miatt aztán az egyéni hitel is szilárd lábon áll. Az egyszerü középmódu tőketulajdonos biztosan huzza tőkéje után a nem sok, de biztos kamatot.

A tőke oly varázsvessző, mely sokat kivihet, de csak akkor, ha ügyesen s becsületesen kezelik. A tulságosan fölcsigázott amat veszélyezteti a tőke biztosságát. Olyan az a magos kamat, mint a fölcziczomázott komédiás; sokan az együgyüek közül a gyertya fényénél azt hiszik, hogy a reá akgatott czifrságok igazi arany s drágakő-ékszerek. Hány szövetkezet, kiházasító egylet kinálta már hazánkban is a részvényeseknek husz-harmincz százalék osztalékját s az eredmény az lett, hogy a tőke kamatostól együtt odaveszett. Mig e nyegle vásári intézetek fölött szigorubb ellenőrzés nem lép érvénybe, ne csodálkozzunk, ha egyesek szintén nagy százalékra adják ki tőkéjöket. Az uzsorát a nép takarékossága, a fényüzés korlátozása s mindenek fölött a jó termés korlátozhatja, ha ugyan alkalom nyittatik arra is, miszerint földmives osztályunk becsületes áron adhatja el gabonáját, de ha ugy lesz mint most, hogy a földbirtok nem hoz két perczentet sem, addig hozhatnak törvényt, kiutasithatják az uzsorásokat: nem ér semmit sem, mint eső után a gomba, ujjak teremnek helyökbe.

K. T. K.

Visszaemlékezés az „Arrogante“ ünnepélyre.

I.

Motto
Mi zaj riad?
Mi nép tolong?

(István-király napi kéjvonat. — Aki az „Arrogantét“ megmentette volna. — Budapest aug. 20-án. — Mikor a sogorasszony fürdön van. — Oláh-francziák. — Két forintért éhen, szomjan.)

Látta-é kedves olvasóim közül valaki ama nagy tolongást, mely f. hó 19-én a debreczeni vasuti állomás váró termeiben, perronján és a pálya udvaron uralgott?

A személyi pénztár évek óta nem volt nagyobb ostromnak kitéve mint akkor, midőn mindenki sietett jegyet váltani az „István-király napi“ kéjvonatra, és ez a jelenet száz meg száz helyen ismétlődött az ország minden részében, honnan tömegesen özönlött a nép fővárosunkba, mert most az egyszer nem egyedül első koronás királyunk szentelt jobbjának hivogató intésére sereglettek fel ezren és ezren, hanem azért is, hogy részt vegyenek az ünnepélyen, melyen egy nagy, erős és hatalmas nemzet iránti bensö rokonszenvnek lehet élénk kifejezést adni, — hogy letegyék a hála adóját ama szent oltárra, a melyről a franczia nemzet szeretetének melege hatott el szivünkig.

A kéjvonatról szerencsére lekéstem, — szerencsére! szóltam magamban akkor, mert azon nehány forint különbözettel, mely a kéj és nem kéj vonatok árszabálya között létezik, megváltva véltem magam a hordós-hering martyromságától, — az esteli vonattal indultam el, azon boldog öntudattal, hogy alvókényelmemben Pestig mi sem fog megzavarni, — de hej! a gyöngyélet csak Ladányig tartott és Czegléden már nyolczanfelen ültünk azzal a jól kitermett hölgyezettel, ki a negyedfél mázsából aligha engedett volna valamit, és kinek hájas mivolta aligha nem lett volna képes az „Arrogantét“ nehány órára a vizfelszinen visszatartani, legalább mig segély érkezik.

De fájdalom! ő nem az „Arrogantén“, hanem coupénkban ült, és nem nagyitok, midőn állitom, hogy beléptekor csak ugy fütyölve száguldott ki mellette jobbról, balról a coupéból kiszoritott levegő.

Végre elértük Pestet, az osztrák államvaspálya épület kupoláin hatalmas magyar és franczia lobogók hirdették a nagy nap jelentőségét, az óriási üvegcsarnokban — mint a méhraj — hullámzott a tarka népcsoport, keresve a kijáratot.

Comfortáblin bejártam nehány hotelt, sehol lakás. — Jezusom! Teremtőm! most meg az „Arrogante“ ünnepély megtekintése nélkül kell visszatérnem, vagy sétálva kell töltenem az éjt a corson, vagy városligetben, — ijjedtembe nem jutott eszembe, hogy Pesten minden bokor szállást ad, — végre is találtam egyet, első emeleti utczai lakás a kerepesi uton, teljes comforttal berendezett három szobával és pedig — ingyen.

Tudod-é kedves olvasóm mit tesz Budapesten ingyért lakni, habár csak 3 napra is? ez azt teszi, hogy az ember hetedik gyermek, de én nem vagyok az, a jámbor szállásadó, tulajdon édes sógorasszonyom volt, ki azért bocsájtá rendelkezésem alá lakosztályát, mivel épen a déli vonattal utazott el — Márienbádba, — váljék neki egészségére a fördés.

Hajrá! Most tehát nyakamba a várost, a szokatlan élénkség az utczákon, a középületeken lengő trikolor lobogók, a hordárok „Arrogante programm“ kiabálásai sejtetik veled, hogy most nemcsak az örökké zsibongó zaját élvezed a fővárosnak, hanem hogy valami nagyszerü, meglepő vár reád.

Első dolgom volt a programm-vásárlás, annak tüzetes tanulmányozása, — e közben a Hungáriához értem, egy sarkomban döbörgő kocsi zajára visszafordulva, három idegen öltönyü katonatisztet láttam a kocsiból kiszállani, sapkájokról itélve rá fogtam, hogy francziák, egyik fütyölt is valamit, ugy hasonlitott a Marseillaisehoz, — azonban csalódtam, mert az illetők szabadságolt oláh tisztek voltak Bukarestből, — a fütty pedig nem volt más, mint a — dsináru.

E nagy napon kitünőleg kell ebédelni, gondoltam magamban, és beléptem a Hungária üvegfedelü diszes csarnokába, frakkos pincérek szolgáltak ki és 2 frtot fizettem azért, hogy — éhen maradjak, — ez nem jól megy, de legalább jó kávét iszom rá, és siettem a legdiszesebb kávécsarnokba, az Erzsébet-téri kioszkba és ittam — kávéseprőt és nem láttam egy pár száz ember között egyetlenegy magyart sem, bárha mind a „minépünkből“ valók voltak, arany lánczczal melleiken.

El innen! el! kedves Pestem, Erzsébet-téri dicső kioszkja, el a Dunapartra!

Józsa Oszkár.

kell karolnia, ha a közvagyonosodás, ennek alapján az adóképesség elvének testet akarunk alkotni.

A házi-ipar némely ága hazánk különböző vidékein kisebb nagyobb szorgalommal, kitartással s szerencsével üzetik. A len s kender házi feldolgozása a felvidék sajátja, hol az elég szüken mért hegyvölgyes határ legjobban értékesithető len s kender művelése által. Nem kevesebb fontosságu az alföldi mocsáros vidék gyékény, nád, szalma, vessző fonási ipara, mely az erdős tájak épületfa, zsindely, donga iparával szinte párhuzamban áll.

Van azonban oly átalános házi ipar, melyre hazánk minden vidékének mulhatlan szüksége van. S ez: a női ruhaszabászat. Hölgyek mindenütt vannak, kik a divat délibábjában szeretnek förödni s azonban elő nem képesek saját erejöknél fogva állitani azon öltönydarabot, mely szivök vágyát kielégitené. Egy 8—10 tagból álló család nőtagjainak sza'ási költsége évenkint majd anynyit emészt föl, mint maga az anyag, melyből az öltöny készül. Ha minden családanya birtokában volna a ruhaszabás müvészetének, az igy meggazdálkodott forintokból tekintélyes összeget tudna megtakaritani s magát azon kellemetlen érzettől is megóvná, mely az idegen szabász által eszközölt elferdités miatt származik.

A felállitandó iparintézetben nemcsak a kézmü, hanem a házi ipar tanításának is tért kellene nyitni, a haza különböző vidékein divatos házi iparág elméleti és gyakorlati oldalát alkalmas s ahoz értő egyének által legalább is anynyira megvilágosittatni, hogy a tanulók illető vidékeiken annak gyümölcsöztetésére hathatósan közre munkálhatnának.

A házi ipar ruhaszabászati ágának ez intézetben illetékesebb tanitója nem lehetne, mint Gusztrinyi Sándor, kinek e szakban alapos, könnyü és rövid idö (14 nap) alatt elsajátitható módszere e téren müködö szabászaink közt első helyet vivott ki. A székesfehérvári kiállitáson Bartóki Lászlóné, ki Békés-Csabán az ő tanitványa volt, csak azért nem nyert szabászati müveivel elsőrendü diszokmányt, hanem ezüst érmet, mert csupán elméletileg volt bemutatva.

Gusztrinyi Amerikában, Angol- s Francziaországban szerzett ismereteit saját találékonyságával bövité, a szabászat mesterségét müvészi fokra emelte, méltán nevezhető első magyar szabász tanárnak.

A haza elökelöbb városaiban neve már régen ismeretes. Debreczen város diszes hölgy koszoruja huszonöt év óta minden évben szerzi általa a szabászati ismeretet s mindig tökéjlyesitve. Huszonöt év bármely szakmunka fejlesztésére, állandó alapjának megvetésére nagyon elég idö. A dézsi ipar-kiállitásra Gusztrinyi legközelebbi tanitványai közül kettővel igen diszes szabászati mintákat készittetett, melyekben a magyar divat, a legujabb franczia szabási mesterfogások mellett szépen van képviselve.

E mükiállitó leánykák nevét fölfedezni mé most idö előtti volna, ann k idejében ugy is a nyilvánosság elé kerülnek azok. E nagyszerü szabászati mintarajzok e téren fénypontját fogják képezni a dézsi iparkiállitásnak.

Ily müvek szemlélete azon meggyözödésre juttat, hogy a közel jövöben felállitandó országos iparintézetnek a szabászati házi-ipar érdekében egy Gusztrinyira égető szüksége volna. Midőn a tanitvány kevés idő alatt enynyire képesitve van, mily képességgel kell birnia saját szakjában magának a mesternek.

E szakképzett szabásztanár Gusztrinyi Sándor jelenleg is városunkban van s tudományával rendelkezésére áll a hölgyközönségnek, Gyürky Sándor papirkereskedése e tekintetben bövebb értesitéssel szolgál.

Külföld.

Muszka- és Németország közt felbomlott a barátság s napról napra élesebbé válik az ellenségeskedés. Lapjaink oly elkeseredetten támadják meg egymást, mintha már egész közel volna a háboru kitörése, melyet, ugy látszik, mindkét oldalról ohajtanak. A német lapok kérkednek, hogy nekik nincs mit félni a muszkától s mennél előbb kenyértörésre kerül a dolog, annál jobb.

Az angolok és a muszkák közt is igen komoly meghasonlás támadt legujabban a kiszászai határigazgatás következtében. Ezen viszályok legelébb is a határigazgató bizottság angol és muszka tagjai közt merültek fel. Az angol biztos ugyanis nem akarja mérvadónak elismerni a muszka földabroszt, a muszka pedig vonakodik az angol tervrajz elfogadásától. Az angol biztos erről azonnal jelentést tett Dufferin lordhoz a pétervári angol nagykövethez, nemkülönben az angol kormányhoz is. Dufferin lord ennek következtében ideiglenesen félbeszakasztotta az alkudozásokat, melyeket Pétervárott megkezdett volt a kis-ázsiai uj határok szabályozására nézve.

A svédekkel ellenben annál nagyobb a barátság. Az orosz trónörökös látogatást tett a svéd udvarnál és Stockholmban nagy kitüntetésekkel fogadják. A svéd király különben egy röpiratot is irt franczia nyelven, mely névtelen jelent meg s melyben a muszka politikát védi.

Az oláh országgyülés megnyilt. A zsidó kérdés, mely a mult ülésszak alatt megoldatlan maradt, ujra előtérbe lép.

Cogolniceanu miniszterre ismeretlen tettesek ebédközben rálöttek az ablakon át; de a miniszter nem sérült meg.

Konstantinápolyból hihetetlen dolgokat irnak. A szultán a takarékosságra adta a fejét s az államkincstár könyebbsége miatt elrendelte 80 zászlóaljnyi redif elbocsáttatását. Alkalmasint ez is Sir Drumond Wotf multkori paprikás szónoklatának eredménye. E beszéd melynek tárgyát a török hivatalnokok közt elharapódzott korrupció képezte, mély benyomást tett a szultánra. Különösen azon állitás ragadta meg figyelmét, hogy az soha se kerül a kincstárba. „Ha igy van" — mondá Abdul Hamid az egybegyült miniszterekhez, „ha csakugyan lehetetlen becsületes hivatalnokokat találni, akkor előre figyelmeztetlek, hogy kizárólag csakis külföldiekhez fogok fordulni."

A görög meghatalmazottak, mint mondják, kijelentették, hogy nem minden áron ragaszkodnak Janinához s esetleg megelégednek meszsze menö engedményekkel Thesszaliában. Görögország fél a háborutól, mert szövetségesekre nem számithat. Más részről az albánok is igen fenyegető megtartást tanusitanak s kijelentették, hogy ha az ő területökből valamit a szultán átengedne a görögöknek, ök fegyverrel fogják magukat megvédeni. A szultán még nem határozott, de Ozman és Said passák minden áron azon vannak, hogy Görögországnak a porta engedményeket ne tegyen s nagyon biznak azon haderöben, mely már eddig Thesszáliában csoportositva van.

Tutti-frutti.

A „Nagy Tükör"-ből:

Szeleburdi: Hát osztán ki lenne annak az uj Deák-pártnak a vezére?

Beleszurdi: Hiszen vezére már volna: b. Kaas, de kit fog vezetni?

Szeleburdi: Az nem is kérdés: vakokat.

* * *

Ernő Ágoston Cumberland fiatal herczege a kedves, de nem nagyon szép Thyra dán herczegnővel 1878. decz. 21. tartotta Koppenhágában menyegzőjét. Egy ottani papirkereskedő ez alkalomból a két királyjegyes arczképét kirakatába tette, ugy, hogy a kép alá történetesen egy papirasztalkendő jutott e felirattal: „Jó étvágyat!" A rendőrségnek szemébe ötlött s az asztalkendőnek eltávolitását követelte, mi által természetesen e tréfás esetre fel lett hiva egész Koppenhágának figyelme.

* * *

Két gavallér a sétahelyen.

— Eu már kiszemeltem magamnak egy alkalmas parthiet.

— Ki az?

— Nézd, ott megy.

— De hisz apja-anyja él, használják a fördöt!

— Igen, de én beszéltem az orvossal és az biztositott, hogy egyik sem él tovább egy évnél. Bátran nőül vehetem a lányukat.

* * *

X. tábornok nagyon beteg volt és hat orvos tanácskozott állapota felett.

A tábornok kiváncsi volt megtudni, milyen véleménynyel vannak felöle és becsengette komornyikját.

— Mit beszéltek ezek az urak?

— Mindegyik mást mondott és végre abban állapodtak meg, hogy a bonczolásnál majd kitünik, hogy tulajdonképen micsoda betegsége volt a tábornok urnak.

* * *

Egy hordár férjhez adja a leányát.

A lakodalmas menet a templom sekrestyéjébe ér, midőn a vőlegény észreveszi, hogy otthon feledte zsebkendőjét; a mi annál nagyobb baj, mert félreismerhetlenül rajta van a nátha.

A hordár szó nélkül eltünik s egy negyed óra mulva visszatér a elfeledett zsebkendővel. Vőm uram nem győzi apósának szivességét köszöngetni.

Végre az uj házasok hazatérnek s az apa igéretéhez képest kifizeti vejének leánya hozományát.

Leszámlál az asztalra 24 frt 70 krt.

— De hiszen 25 frtot igért! szabódik a vő.

— Ugy van. De a zsebkendő elhozásáért tartozol nekem 30 krral.

* * *

Egy koldus meglátogatja a másikat, ennek utczasarkán.

Amint beszélgetnek, egy ur megy arra s egy pénzdarabot dob a gazdának.

— Egy krajczár! szól ez megvetőleg... ha tudtam volna!?

— Nem kértél volna tőle?

— De igen; hanem nem vettem volna le neki a kalapomat.

* * *

A biróság előtt egy asszony jelenik meg tanukép.

— Maga jól ismerte a vádlottat, nemde? kérdi a biró.

A menyecske lesüti szemét és félénk hangon rebegi:

— Együtt éltünk, mint férj és feleség.

— Mennyi ideig?

A tanu elpirul s némi önlegyözésbe kerül a felelet:

— Huszonnégy óráig.

* * *

Egy urnak rendes szokása, hogy a mint reggel hazulról elmegy, az utczasarkon álló koldusnak alamizsnát dob kalapjába, és pedig rendszerint 2 krt.

Ezt tette tegnap is. Már tovább ment, de a koldus szavára visszafordult.

— De nagyságos uram! mond a koldus, jóakaró szemrehányás hangján mutatva a 2 krajczárt.

— Hát aztán?

— Ma . . . nevemnapja van!

* * *

Adoma a londoni jótékonysági bazárból.

Azon jótékonysági ünnep alatt, mely multkor Londonban az Albert Hallban lefolyt, egy előkelő nő egy kis kioszkban theát árult. Egy komoly férfi felé közeledik s a thea árát kérdezi.

— Egy csésze egy shilling, feleli a szeretetreméltó áruló.

A gentleman fizet.

Mielőtt azonban a nő a csészét átnyujtotta volna, előbb saját ajkaihoz emelte s azután igy szólt:

— Most egy sovereign.

A gentleman egy aranyat huz ki zsebéből, méltóságteljesen átnyujtja a nőnek e szavakkal:

— Itt van, de most egy tiszta csészét kérek."

Napi hirek.

— **1879. aug. 24-én** tartott lövészet eredménye. Bevétel 11 frt 25 kr. Kiadás 8 forint 80 kr, maradvány 2 forint 45 kr. Dijat nyertek: Jóna Sámuel legjobb mély lövésre 1 drb 2 frtos tallért, Fodor József legtöbb körlövéssel 1 drb 1 frtos tallért.

— **Munkácsy Mihály** hires festészünk budapesti időzése alkalmából a lapok több apróságot jegyeztek fel róla. Igy emlitik, hogy Munkácsy szenvedélyes rajzoló természetét nem tagadhatta meg azon magánjellegü barátságos ebéden sem, melyet Türr tábornok rendezett franczia barátainak tiszteletére az „Európá"-ban. — Mint tudva van, ha Munkácsy iront vehet kezébe s szert tesz egy kis papirra vagy fehér vászonra, azonnal csinál rá egy kis vázlatot. Igy tett az ebéd alkalmával is, midőn asztalkendőjére egy csinos képecske vázlatát rajzolta le. A felszolgáló pinczérek egyike, látva az asztalkendő sorsát, savanyu képet csapott a mulatsághoz, melyet a jelenlevők egyike észre vévén, azt mondta neki: „Soha se haragudjék, a miért ez az ur bepiszkolta az asztalkendőjöket; hisz ez az ur Munkácsy s mondja meg gazdájának, hogy ezt a kendőt ne adja mosásba, mert egész tüzet tiszta kendőket kaphatni ezért, melyen egy ily nagy művész rajzát láthatni!"

— **A római kath. temetőhöz** a mint tudva van nagyon rosz ut vezet, a mennyiben egy nagy homok tengeren kell át eviczkélni azoknak, kik meg akarják látogatni kedveseik sirját, vagy valami temetésen vesznek részt. Tessék hozzá képzelni ehez azt, hogy ez a homok tenger szinhelye a sertésvásárnak s kiki elképzelheti magának, hogy minő élvezet (!) lehet ott keresztül járni! De még ez nem volt elég. Most már oda van teljesitve az ugynevezett „ember vásár" is, a mi persze csak növeli ennek a térnek az ékességet. A napszámosok betekintenek az ott levő „Bárány" csapszékbe s a „mókus viz"-et tartalmazó edényeknek gyakran fenekére tekintve beilluminálnak s igen épületes társalgást folytatnak az ott menök lelki épülésére. Némelyik tisztelt honpolgár minden zsenirozás nélkül végzi ott toilletejét is, a mi persze megint igen kedves látványt szolgáltat. Szóval történik itt sok minden, — eltekintve a sirkertben okozott kártételektől, — melyet jobb nem is szellőztetni s mi szives jóindulattal kérjük fel intézkedésre az illetőket, mert e tárgyban naponként érkeznek hozzánk a sokféle panaszok.

— **Azon helybeli fazekas mesterekhez,** a kik a sz.-fehérvári kiállitáson részt vettek volt, egymásután érkeznek a tömeges megrendelések, a mi fényes bizonysága először is a kiállitások szükségességének, másodszor annak, hogy fazekas iparosaink kiváló minőségü czikket tudnak előállitani szakjukban. Mindenesetre örvendetes esemény.

— **Öngyilkosságok.** Valóban sajnálkozva kell tapasztalnunk, hogy a társadalom minden osztálya ijjesztő mértékben szaporitja az öngyilkosok számát mindenfelé. Városunkban is szaporodnak az ilyen esetek s ime most egyszerre két öngyilkossági tényt kell registrálnunk rövid időről. Tegnap d. u. 6 óra után Cserepes utczán Salánki Józsefné már éltesb koru nő kötél általi halállal végezte ki magát, ma reggel 5 és fél óra után pedig a Csapó-utcza 336-ik sz. a levő kávémérésben alkalmazott Szabó Juliánna nevü 19 éves felső-józsai illetőségü leány kötötte fel magát. Gazdája észrevette ugyan e tettét, de mire a kötelet nyakáról leoldta, a leány már halott volt. Hogy mi vezette e két öngyilkost a halálba ezt eddigelé még sejteni sem lehet. Mindenesetre szomoru jelenség.

— **Két magyar találmány.** Száva Gerő, volt brassói gyógyszerész, jelenleg Elöpatakon fürdőbiztos, egy érdekes találmányát mutatta be a kereskedelmi miniszternek, mely abból áll, hogy a kész vásznat, melynek fehéritése végenként eddig 3 frtba került, most tömegesen, például 100,000 véget egyszerre, nehány óra alatt fehérré teszen egy légnemmel, melynek az a sajátsága, hogy a vizzel nagyon gyo san és kitünőleg vegyül. A dologban az a fő, hogy a Száva által kitalált fehéritési mód bámulatos csekélységbe kerül, például 100 ezer vég fehéritési költsége ali rug 3—4 forintra összesen, — tehát csak egy ekkora quantumnál is majdnem 300,000 forint takaritható meg. Meg kell jegyeznünk, hogy a Szávának ezzel kapcsolatban még egy másik fontos találmánya van, s ez nem kevesebb, mint hogy a legközönségesebb lenet bámulatos rövid idő alatt ugy meg tudja tisztitani a kova részektől, hogy az csaknem selyemmé lesz, — sőt még ennél is finomabb és fehérebb, mint a minőt eddigelé elő tudtak állitani: tehát lenet selymesiti. Kemény Gábor miniszter felhivatta Szávát, hogy rövid idő alatt nagyobb mennyiséget mutasson be a kormány költségére.

— **A háztulajdonosok** egyátalában nem szeretik házaik elejet fellocsoltatni, a mire pedig ilyen meleg időben kiváló szükség volna. Ugy tudjuk, hogy léteznék valami rendőri intézkedés erre vonatkozólag, mely büntetés terhe alatt teszi kötelezővé az öntözést. Mért nem foganatositják ezt?

— **A hadügyminiszter körözteti.** Papp József városi főreáltanodánk nagyon kitünően képzett fiatal természettan tanárát, ki mint tartalékos hadnagy tav ly részt vett a boszniai okkupáczió kezdetében de a tuzlai csata után nyomtalanul eltünt, a hadügyminiszter által köröztetik. (!!) Vajon elhathat-e ez a körözvény oda, a hol az oly sok szép reménynyel biztató fiatal tudós és családapa van?..

— **A csónokázó egylet tavát** nagyon kevesen keresik fel mostanában; ritkán jö össze egy-egy társaság, mely élvezve a csöndes est kellemeit ott a tavon, a ringó csolnakban üzné el az ugyan most már rövidülni kezdő, de még mindig elég hosszu nyári esték unalmait.

— **Mai hetivásárunkra** temérdek dinyét hoztak be a vidékről. A szekerek a nagyczegléd-utczát a szinháztól kezdve egészen a végeig kétsorjával sürjen lepték be. Nagyon természetes, hogy az árak igen olcsóra estek le.

Vegyesek.

— **Az irógép.** Kicsiny varrógép-alaku készülék ez, melyet azonban olyan módon kell kezelni, mint a zongorát. Egész chaviaturája van, mindegyik billentyűn egy-egy betüvel. S a mint leütjük valamelyik billentyüt, az olyan módon üt fölfelé kalapácsával, mint a zongora billentyűje, s a megfelelő betü bélyegét rányomja a papirlapra, melyre irni akarunk. Le akarunk tehát irni egy szót, lenyomjuk elsö betüjének billentyüjét, aztán a másodikat és ugy tovább. Hogy a betük egymás mellé, s ne egymás hátára essenek, arról gondoskodik maga a gép, melyet csak fel kell huzni, min az órát, s a papirt magától ugy igazitja, hogy egyes betük szépen egymásután következzenek. Sőt mikor már a sor végére értünk, azt sem engedi, hogy tovább folytassuk az irást, megcsendül azonnal a figyelmeztető csengetyü. Egy kis rugót kell megnyomni, s a gép azonnal átugrik a következő sor elejére, még pedig ugy, hogy a sorok távolságát egymástól, nagyobbá vagy kisebbé tehetjük tetszés szerint. Kellő hézagot lehet hagyni az egyes szavak között, sürübben vagy ritkákban irhatni tetszés szerint, sőt még az egyes irásjeleket is fel lehet rakni. Egy érzelmes elbeszélés után oda tehetni tehát a felkiáltó-jelt, vagy egy rakás pontot rakhat fel az iró, midőn azt akarja kifejezni, hogy — hiányzik nála a gondolat.

Minden betü, melyet a gép leir, kalligraphiának illik be. Irhat tehát vele akárki, a nélkül, hogy félnie kellene miszerint, olvashatatlan lesz irása, vagy hogy sorai egyik végükön szét fognak futni, a másikon össze. Nem kell attól tartania, hogy „malaczot" cseppent a papirjára s még levélben sem kell bocsánatot kérni rosz „karmolásáért." Szóval e gép által tökéletes kaligraphus le et mindenki, a ki olvasni tud. Még pedig nő és férfi egyaránt, ugy hogy a válaszfal, mely eddig a női és férfi-irás között fennállott. ezutánra leromboltnak tekinthető. Tehát nem lesz oka senkinek bizonyos gyöngéd kezekre valló vonásokkal telt levélkéket dugdosni a kiváncsi szemek elől, azok is csak olyanok lesznek, mint az üzleti lev lek vagy a fizetési meghagyások s más ily kellemes tartalmu iratok.

De nemcsak hogy szépen irhat általa mindenki, hanem gyorsan is, egy kis gyakorlat mellett gyorsabban, mint az ugynevezett gyorsirók (stenographok.) S még azzal az előnynyel is birnak azok felett, hogy mig a stenographiát csak olvashatja, a ki ért hozzá, — legtöbbnyire csak az maga, a ki irta, — a nagy közönség számára ujra le kell irni, addig az irógép által irt darabokat olvashatja mindenki azonnal, ha irni egyáltalában nem tud. Sőt több példányban is irhatni e gépen egyszerre, a mennyiben több papirlevelet lehet egymás fölé helyezni akként, hogy közébök egy-egy festő lap essék, s ha elég erősen nyomjuk le a billentyüket, valamennyi papir tele fog iródni.

— **Andrássy Gyula terebesi kastélya.** Ha a gróf Terebesen tartózkodik, a kastély ormairól kék-sárga lobogó lengedez. A kastélyban kedvencz helye a nagy előcsarnokból jobbra fekvő tornácz, melyről szép kilátás nyilik a kertre s mely összeköttetésben van a gróf termeivel, könyvtárával, dolgozó és hálószobájával; mindez földszint van. Nagy és kisebb falépcső vezetnek innen az első emeletre, hol a grófné szép nagy termei nyilnak egymásba. Ezek egyike szolgál képtárnak is, mert Andrássy melegkeblü barátja a müvészetnek; szereti magát mükincsekkel körülvenni s különös kedvvel gyüjt jó tájképeket, mint ezt bécsi lakásán is mutatja dolgozó szobája. Az utóbbi évtized alatt csak keveset időzhetett Andrássy Terebesen, de e kies hely azért évről évre szépült és gazdagodott valamiben, a mi diszét, lakályosságát emelte. Itt uj épület emelkedett, amott ódon velenczei szekrény ékesiti a a falat, vagy remek festmény, pompás csillár stb.

— **Házassági statisztika Francziaországban.** A legujabb kimutatás szerint a férfiak átlagosan 31 éves korukban házasodnak, a nők pedig 26 éves korukban mennek férfhez. Városban több özvegy köt uj házasságot, falun kevesebb; nagyobb részök a középosztályhoz tartozik.

— **Az osztrák-magyar katonatisztek Perzsiában.** Az egész perzsa hadsereget mintaszerüleg szervezte ujonan a nyolcz osztrák-magyar katonatiszt. A tisztek átalános tiszteletnek örvendenek Teheránban, és háromszoros fizetést huzuak. A perzsa gyalogság fölszerelése ép olyan, mint a mienké; rövid kék kabát vörös hajtókával és német nadrág. A vadászok egész öltözete szürke, zöld hajtókával, a tüzérek fekete kabátot vörös hajtókával s bő kék nadrágot hordanak. Az összes katonaság csizmát visel. A sah, daczára az osztrák-magyar tisztek ellenvetéseinek, olyan maradt, mint elébb volt. A sah nem rég átalános meglepetésre meglátogatta a kaszárnyákat és mindenütt meg volt a példás renddel elégedve. Aztán elléptette maga előtt a csapatokat, melyeknek a parancsnok perzsaul vezényelt. A parádé után a sah magához hivatta tisztjeinket, mindegyikkel kezet szoritott s teljes megelégedését jelenté ki. Legközelebb katonai akadémiát is fog állitni a sah. A perzsa katonák életrendje a következő: 4 órakor ébredés és reggeli 8 órakor a gyakorlatok kezdete, 12-től 2-ig minden katona alszik; 2 órakor theát kapnak s végzik dolgaikat a kaszárnyában, 7 órakor ebédelnek, mely után nyugvásig „hős dalokat énekelnek."

— **Teleki-levéltar kincsei.** A maros-vásárhelyi Teleki grófi család levéltáráról Szilágyi Sándor a történelmi társulat szombati nagy gyülésén részletes jelentést tett. E levéltár egy része most nyittatott meg legelőször a magyar tudományos világ előtt. A társulat kérte ezt Teleky Sámuel grófhoz intézett levelében. A válasz kedvező lévén, a társulat szükségesnek látta egy előkészitő bizottság kiküldését, mely szombatig megfeszitett erővel dolgozott. Két hét alatt átnéztek 29.000 miszszilis levelet, ebből 800 csomagot részletesen átvizsgáltak, 500 csomag tartalmáról pedig biztos tájékozást szereztek; 1000 darabot lemásoltak, a többiből kivonatot csináltak. Noha a társulat megbizottjai el voltak arra készülve, hogy a Teleky-levéltár nagy kincseket rejt magában történelmünk számára, a valóság tul szárnyalt minden várakozást. E levéltár Magyarország és Erdély félszázados életére vet világot. Oklevél osztálya 9000 darabot tartalmaz, köztük nagyszámu államirat, Teleky Mihály egész korának képe, mely azt bizonyitja, hogy valóban nagy volt e férfiu. Szilágyi Sándor a következő nagy fontosságu nyilatkozatot tette Teleky Mihályról: Minden, a mi e levéltárban őriztetik, Teleky Mihály hazafiságának, becsületességének, mélyen beható politikai bölcsességének, soha csüggedni nem tuto erélyének, erős meggyőződésének, tántorithatatlan leikületének emléke. — Cserey Mihály krónikájában személyes ellenszenvnek adott hangot. — Kósza piaczi hireken indulva, meghamisitotta az igazságot. — A mit tudott, azt rágalom, néha jóhiszemü, néha szándékos szenvedélytől vezetett hiresztelések alapján irta. — Telekinek hármas végrendelete maradt fenn, melyben nejének szivére kötötte, hogy minden kincse felett levéltárát vigye biztos helyre Szebenbe. Érezte, hogy lesz idő, midőn tetteit félre fogják magyarázni, emlékét beszennyenyezik, de érezte azt is, hogy el kell jönnie azon idönek, mely emlékét meg fogja a mocsoktól tisztitani s ez idő akkor lesz, midőn e levéltár átadatik a nyilvánosságnak. A Teleky-levéltárban töméntelen adat van, melyek Bánffy Dénes, Báldi Pál. Barcsaitól valók. Ezek bukásában, a mint az adatok tisztán kimutatják, Teleky M. nem volt vétkes. Tökölinek roppant levelezése bizonyitja, hogy a később történtekben is ártatlan volt. E levéltárból tudjuk meg Erdélyi akkori tudományos életének állapotát is. Szalárdi krónikájának ügyében Teleky közbenjárt, a terv létesülése Bethlen Jánoson tört meg. Kis Miklós bibliájának kiadásában is közvetitő volt Teleky. Trofeus Mihály leveléből megtuejuk, hogy a Pető Gnrgely név alatt ismert krónikát valóban Zrinyi Miklós irta. De a Zrinyieknek még szebb emlékük is maradt fenn: az a levél, melyet Munkács hős asszonya azon napon irt, midőn a vár felszabadult az ostrom alól.

Közgazdaság.

A nemzetközi gabnavásár Bécsben.

Bécs, aug. 24. A részvét, a bejelentett résztvevők után itélve igen nagy lesz; de a vásár sikeréhez az illető körökben nem kötik a legfényesebb reményeket. Itt Bécsben a központban közel négyezer résztvevő jelentkezett, azonkivül a külföldi bizottsági tagoknál is történtek bejelentések. A gabonavásárt rendező nemzetközi bizottság magyarországi tagjai a következők: Berger Henrik Debreczenből, Deutsch Károly, Deutsch Gábor és József czég tulajdonosa Budapestről, Kohn Samu Egerből, Löwinger Ignácz Nagy-Kanizsáról, Reicher Jakab Aradról, Rosenbaum Béla Szegedről, Schapringer J. Pécsről, Weidmann Adolf Győrről és Weidinger Salamon Bajáról.

A gabonavásárral összekötött gabna- és magkiállitás 34 kiállitó gyüjtését fogja tartalmazni. A kiállitason képviselve lesz: Magyarország 43, Erdély 6, Alsó Ausztria 21, Morvaország 13, Cse ország 49, Gácsország 18, Bajorország 4, Würtenberg 5, Meklenburg 2, Francsiaország 1 és Oroszország 13 kiállitóval.

Ezenkivül a molnárok, pékek, serfőzők; szeszgyárosok és gazdászok külön kiállitják gépeiket, szerszámukat és gyertmányukat.

Holnap a napirend főtárgyát az aratási jelentések közlése képezendik. Ilyen jelentések a következő országokból érkeztek be:

1. Ausztria Magyarország, 2. Poroszország, 3. Szászország, 4. Bajorország, 5. Würtemberg, 6. Baden, 7. Francziaország, 8. Olaszhon, 9. Anglia, 10. Románia, 11. Oroszország és 12. Észak-Amerika.

A hazai bortermelés fokozása, valamint a borkereskedés fejlődését gátló akadályok elhárítására — értesülésünk szerint a földmüvelési miniszter nagyobb mérvü mozgalmat szándékozik meginditani. E czélból még ez év folyamán egy országos borászati kongressus összehivása terveztetik, melynek feladata lenne, a bortermelés és kereskedésnél észlelhető bajokat ferderiteni s azoknak orvoslására positiv javaslatokkal lépni föl.

Földszinti épületek falainak nedvességtől megóvására Amerikában következő szert használják: 50 font szurok, 50 font gyanta, 6 font vörös vasoxyd és 12 font téglapor (liszt finomságig törve) egy üstbe összekeverve főzetik, miközben a keverék folyton kavarandó, ezután annyi — körülbelül az egész mennyiség $^1/_4$-ének megfelelő — terpentinolaj adatik hozzá, hogy kenhető anyagot képezzen, a melyet azután lehetőleg vékony rétegekben durva ecsettel felkenünk. E szer az esőnek kitett oldalokon a falakat a nedvesség átütésétől kitünőleg megóvta, a vele bekent fal a nedvesség iránt teljesen fogékonyság nélkül marad.

A dohánytermelők figyelmébe. A m. kir. pénzügyminiszter következő hirdetményt bocsátotta ki: Tapasztaltatván, hogy engedélyezett dohánytermesztők a növényágyakban nevelt és engedélyezett terület beültetése után visszamaradt dohánynövényeket ki nem irják, hanem azokat rendszeres ápolásban részesitik, érésig az ágyakban meghagyják tekintettel azon körülményre, hogy ezen a dohánytermelési engedélyben megjelelt területeken kivül eső, csupán plánták neveléséreszánt növényágyakban dohányt termeszteni tilos, rendeltetik: miszerint a növény ágyakban nevelt plánták az engedélyezett terület beültetése után azonnal legkésőbb jul. hó végéig minden évben megsemmisitendök. Erről az összes dohánytermesztők mihez alkalmazás végett értesiettetnek, és figyelmeztetnek, hogy ellen esetben a dohány tilos termelésére előirt eljárásnak leend helye, és hogy oly termelők, kik jelen rendeletnek nem engedelmeskednek, jövőre dohánytermelési engedélyben részesittetni nem fognak.

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**
Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Kiadó lakás.

Hatvan-utcza elején 1576. sz. alatt egy emeleti lak, mely áll 6 szoba, konyha, széles folyosóból, istálló és kocsi szinből, folyó évi novembertől jövő pünkösdig kiadó. (295 3—3)

Debreczen, nyomatott a kiadó-tulajdonos **Kutasi Imre** könyvnyomdájában, 1879.